

A KÁRTÉTEL UTAT NYIT A MIKOTOXINOKAT TERMELŐ GOMBÁKNAK

FÓKUSZBAN A KUKORICAMOLY

A KUKORICATERMESZTÉSBEN AZ ÁLLOMÁNYOK ROVARKÁRTÉTELLEL SZEMBENI VÉDELME

EGYRE FONTOSABBÁ VÁLIK, ÉREZHETŐEN NAGYOBB FIGYELEM IRÁNYUL A NÖVÉNYVÉDELMEK ERRE A TERÜLETÉRE. A GAZDÁLKODÓKNAK A MOLYKÁRTEVŐK MEGJELENÉSÉT ÉS KÁROSÍTÁSÁT KIEMELT KOCKÁZATKÉNT KELL KEZELNIÜK. E KÁRTEVŐK EGYIKE A KUKORICAMOLY.

A KÁRTÉTELRŐL

A kukoricamoly (1. kép) és lárvájának kártétele sokak által jól ismert. Ez a növény csaknem minden föld feletti részére kiterjedhet, a címertől kezdve a száron és lombozaton keresztül egészen a kukoricacsőig. A lárva fejlődését sok esetben a címerben kezdi, ott a portokok rágásával (2. kép) befolyásolja a képződött pollen mennyiségét. Bár elvileg megtörténhet, hogy az ilyen kártétel a virágpór mennyiségének csökkentésén keresztül terméskötődési problémát okoz, ez a gyakorlatban soha nem fordul elő. Hasonlóan alacsony a kockázata a lombozatot érintő kártételének, amikor egyes lárvák a levelek főerében fejlődnek, amelyek meggyengülése levéltöréshez vezethet. Bár gyakorisága miatt minden évben találkozhatunk ilyen jellegű kártétellel, ennek azonban nincs érdemi hatása a terméseredményre.

A szárat érintő kártételt azonban már egészen más szemmel kell nézniük a kukoricatermesztőknek, ez már valódi veszélyt jelent a hozam szempontjából. A kukoricamoly lárva a száron fejlődik (3. kép), táplálkozása során roncsolja a tápanyag- és vízellátást biztosító edényfalakat, ami miatt a károsítás feletti növényi részek ellátása kárt szenved. Fejlődése során a talaj felé halad a száron, ami egyben azt is jelenti, hogy több szártagot is károsíthat. A kártétel olyan mértékű is lehet, ami már kihatással van a szár stabilitására, azaz érés során vagy viharos körülmények között eltörhet. Ez már önmagában lassítja a betakarítást, de ha a törés a cső alatti szárrészen következik be, akkor az súlyos betakarítási veszteséghez is vezethet.

A szárat érintő károsításhoz hasonló súlyúként kell kezelniük a gazdálkodóknak a kukoricacsövet érintő kártételt is. Gyakori, hogy a szárból kiindulva a lárva behatol a csutkába (4. kép), ott fejlődik, ezzel rontva a szemek víz- és tápanyagellátását. Azonban az is előfordul, hogy kirágja magát a cső felszínére, ahol a csuhélevelek védelmében fejlődik és károsít. Ez az, amit különösen nagy

kockázatként ki kell kezelniük, ugyanis ennél a kártételnél a szemeken okozott sérülések lehetőséget teremtenek a cső gombabetegségekkel való fertőződéséhez (5. kép). Ilyen körülmények között leginkább a fuzáriumfajok jelenhetnek meg,

kialakul a csőfuzáriózis. A kártétel mennyiségi kárral is jár, de ennél sokkal jelentősebb és fontosabb az a minőségi kár, amit a gombák által termelt, veszélyes mikotoxinok megjelenése és felhalmozódása jelent. Ez egy bizonyos határérték felett megnehezíti vagy el is lehetetleníti a szemes-

ként betakarított termés értékesítését, és kizárhatja az állomány szilázsként, takarmányozásra történő felhasználását a tejben is megjelenő toxinok miatt.

A KÁRTEVŐRŐL

A kukoricamoly hazánkban kétnemzedékes kártevő, amely lárva alakban telet át a kukorica számaradványaiban (6. kép) vagy a lábon hagyott növények szárában. Mivel jól tolerálja a hideg és nedves körülményeket, az áttelelése igen nagy arányban tekinthető sikeresnek. A lárva a következő év tavaszán a szárrészben bábózik, ott lepkévé fejlődik, majd általában május végétől kezdődően repül ki az első nemzedék. A lepkék tojásait a kukorica leveleire, általában annak fonáki részére, kisebb csomókban rakják le. Az első tojásrakás azonban gyakran a még ki nem bomlott címert fedő levelekre történik, ahol a kikelő lárvák a

Mennyiségi és minőségi kárt egyaránt okoz a kukoricamoly kártétele.

2

1. Kukoricamoly kifejtett egyede (túloldalon)
2. Kukoricamoly lárva és kártétele a címeren

1

leveleket átrágva jutnak be a címerig. Ennek jellegzetes nyoma a kibomló leveleken mutatkozó, sokszor látványosan szabályos lyuksor (7. kép). A kártétel érinti a fejlődő címet is, majd a lárvák a növény alsó részei felé húzódnak, károsítva a címer alatti szárrészt, később a szár alsó szakaszait. A jelenléte könnyen nyomon követhető, mivel a berágás helyén gyakran halmozódik fel rágcsálékból és ürülékből álló kisebb csomó, amely megmutatja annak helyét. Az első nemzedék lárvái a növények szárában bábozódnak, ott fejlődnek imágóvá, a második nemzedék lepkéivé. Ezek tojásrakása után alakul ki az a lárvanemzedék, amely a kukorica talaj közeli szárrészeibe húzódva telel át, majd indítja a következő évi fertőzést.

KÖRÜLMÉNYEK, AMELYEK A KÁRTÉTELT BEFOLYÁSOLJÁK

A kukoricamoly állandóan jelen van a hazai kukoricatáblákon. Az azonban, hogy mekkora egyedszámban, nagyban függ a környezeti körülményektől. Elegendő visszagondolni a 2021-es szezonra, amikor az első nemzedék egyedszámát látva erős kártételre számíthattak a kukorica-termesztők, ez azonban nem következett be, amiben az időjárási hatásoknak volt döntő szerepe. A kukoricamoly a párás és meleg körülményeket kedveli, ezzel szemben a tavalyi nyár meleg és száraz volt, időnként rendkívül alacsony légköri páratartalommal. Ezeknek a hatásoknak köszönhetően az első lepkénemzedék által lerakott tojások beszáradtak, az arányaiban nagy mortalitás miatt a kikelő lárvák, így a második nemzedék lepkéinek száma is alacsony volt.

Az időjárási körülmények alakulásán túl az alkalmazott talajművelési rendszer is alapjaiban határozza meg a kukoricamoly fertőzésének alakulását. Minden olyan körülmény, amely lehetővé teszi a kukorica szármagvájainak talajfelszí-

A kukoricamoly elleni védekezés a szármagváj megfelelő kezelésével kezdődik.

A védekezés alapja a szármagváj leforgatása, de hatékony rovarirtó szerek is rendelkezésre állnak.

3. Molylárvák és kiterjedt kártétele a kukoricaszárban
4. Kukoricamoly lárva a csutkában
5. Molylárvák és csőfuzáriózisa utaló tünetek a kukoricacsővön
6. Telelőre vonult molylárvák a szármagvájban
7. Molykártételre utaló lyuksor a címer körülvevő levelek egyikén
8. Kukoricamoly (jobbra) és gyapottok-bagolylepke (balra) egyidejű károsítása

nen maradását, növeli a kártétel veszélyét. Az áttelelő lárvák számára ugyanis kedvező, ha a telelésre szolgáló szárrész a talajfelszínen marad vagy csak sekélyen kerül bedolgozásra, ahonnan a kifejlődő lepke a talajfelszínre tud jutni. A legbiztosabb megoldás ennek elkerülésére a szármagvájok leforgatása vagy más módon történő megsemmisítése. Ezt a növényvédelemről szóló törvényi rendelkezések kötelezővé is teszik, a kukoricaszármagvájokat legkésőbb április 15-ig a gazdálkodóknak a leírt módon meg kell semmisíteniük, így csökkentve a sikeresen áttelelő lárvák számát. Mivel az első nemzedék lepkéi nagy távolságra is elrepülnek, egy-egy „száraz” területről mint gócpontból kiindulva nagy területen képesek elindítani az az évi fertőzési hullámot.

A VÉDEKEZÉSRŐL

A kukoricamoly elleni védekezés első lépése az áttelelő lárvák számának csökkentése, aminek okairól az előzőekben már részletesen írtunk. Emellett természetesen növényvédelmi megoldások is a rendelkezésünkre állnak.

A kukoricamoly egyre fokozódó – gyakran a gyapottok-bagolylepkevel együttesen jelentkező – kártétele (8. kép) miatt egyre gyakoribb a célzottan ellene irányuló vegyszeres védekezés a vetőmag- és csemegekukorica-előátlításon túl már az áru- és silókukoricákban is. Erre a célra már igen jó hatékonysággal rendelkező

hatóanyagok (például klorantraniliprol) is a gazdálkodók rendelkezésére állnak. Egy jól időzített, hidas permetezővel végrehajtott kezeléssel akár egyszerre védekezhetünk a kukoricamoly és a gyapottok-bagolylepke kártétele ellen. Ennek kulcsa a kártevők egyedszámának, a rajzás dinamikájának alakulását figyelemmel kísérendő eszközök alkalmazása. Ilyen forrásból származó információk ma már könnyen elérhetők és ingyenesen hozzáférhetők egyes fórumokon, amelyekkel mindenképpen érdemes élniük a kukoricatermesztőknek.

A kártétel nyomán fellépő mennyiségi, valamint a termés mikotoxin-tartalma nyomán kialakuló minőségi kár miatt ma már egyetlen kukoricaállomány sem maradhat kukoricamoly elleni védelem nélkül. A betakarított termés értékesítése múlhat rajta!

AgrárUnió